

Kohtuasi C-168/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

16. märts 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (kassatsioonikohus, Prantsusmaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

26. jaanuar 2021

Kassatsioonkaebuse esitaja:

Procureur général près la cour d'appel d'Angers (Angers' apellatsioonikohtu peaprokurör)

I. Kaebuse ese ja teave

- 1 Corte di appello di Genova (Genova apellatsioonikohus, Itaalia) mõistis 9. oktoobri 2009. aasta kohtuotsusega KL-ile vangistuse nelja süüteo eest, mis pandi toime G8 tippkohtumise vastaste meeleavalduste käigus.
- 2 Kõige pikem vangistus (kümme aastat) määrati süüteo „*devastazione e saccheggio*“ (hävitamine ja rüüstamine) eest (Itaalia karistusseadustiku (Codice penale) artikkel 419), mis koosnes sama õigusvastase tegevuse alla kuuluvast seitsmest teost, nimelt
  - 1) linna rajatiste ja avaliku omandi kahjustamine;
  - 2) ehitusplatsi kahjustamine ja rüüstamine;
  - 3) krediidasutuse „Credito Italiano“ ruumide täielik kahjustamine;
  - 4) sõiduki Fiat Uno täielik kahjustamine süütamise teel;
  - 5) krediidasutuse „Carige“ ruumide täielik kahjustamine süütamise teel;
  - 6) sõiduki Fiat Brava täielik kahjustamine süütamise teel;

- 7) supermarketi täielik kahjustamine ja rüüstamine.
- 3 Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus, Itaalia) jättis KL-i kassatsioonkaebuse rahuldamata.
- 4 Itaalia õigusasutused tegid vangistuse täideviimiseks KL-i kohta 6. juunil 2016 Euroopa vahistamismääruse.
- 5 Chambre de l’instruction d’Angers (Angers’ eeluurimiskolleegium, Prantsusmaa) keeldus 4. novembri 2020. aasta kohtuotsusega sisuliselt KL-i Itaalia ametiasutustele üleandmisest Euroopa vahistamismääruse täitmiseks, kuna see oli tehtud kümneaastase vangistuse täideviimiseks, mis määrati hävitamise ja rüüstamise eest.
- 6 Eeluurimiskolleegium märkis nimelt, et kaks sellele süüteoosseisule vastavat tegu ei pruukinud Prantsusmaal kujutada endast süütegu: esiteks „Credito Italiano“ ruumide kahjustamine (tegu nr 3) ja teiseks sõiduki Fiat Brava kahjustamine süütamise teel (tegu nr 6).
- 7 Esiteks asus KL lihtsalt finantsasutuse läheduses sel ajal, kui teised samasse gruppi kuulunud isikud panid toime purustamist, teiseks, seoses sõiduki purustamise ja süütamisega, on KL-i nähtud lihtsalt kaigast käes hoides „sõiduki lähedal“.
- 8 Eeluurimiskolleegium järeldas seega, et nende kahe teo puhul ei olnud täidetud kahepoolse karistatavuse tingimus, kuivõrd KL ei olnud isiklikult osalenud Prantsuse õiguses karistatavas süüteoosseisule vastavas konkreetses teos.
- 9 Kuna seitse tegu moodustas Itaalia kohtu analüüsi kohaselt lahutamatu terviku, peab kahepoolse karistatavuse tingimuse kohaselt lükkama kõrvale kõik lahutamatult seotud asjaolud, mis olid karistatavad hävitamise ja rüüstamise osseisu põhjal Itaalia karistusseadustiku artikli 419 kohaselt.
- 10 Procureur général d’Angers (Angers’ peaprokurör) esitas selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse.

II. Liidu õigus

Euroopa Liidu põhiõiguste harta

- 11 Artikkel 49 „Kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõte“ sätestab:

„[...]“

3. Karistuste raskus ei tohi olla kuriteo suhtes ebaproportsionaalne.“

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (2002/584/JSK)

12 Artikkel 2 „Euroopa vahistamismääruse rakendusala“ sätestab:

„[...]“

4. Muude süütegude puhul, mida ei ole nimetatud lõikes 2, võib üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et teod, mille suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusaktide alusel süüteod selle koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist olenemata.“

13 Artikkel 4 „Euroopa vahistamismääruse täitamata jätmise vabatahtlikud alused“ näeb ette:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui:

1. artikli 2 lõikes 4 osutatud juhul ei kujuta Euroopa vahistamismääruse aluseks olev tegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel süütegu; [...]“.

III. Angers' peaprokuröri kassatsioonkaebus

14 Prokurör leiab eelkõige, et kui eeluurimiskolleegium leidis, et kahe süüteo, nimelt Credito Italiano ruumide kahjustamise ning Fiat Brava purustamise ja süütamise puhul puudus süüteokoosseis, tuli tal kontrollida üksnes seda, et määratud karistus ei ületanud maksimumkaristust, mida võib määrata nende süütegude eest, mille puhul oli olemas kahepoolne karistatavus.

15 Selle kohta lisab Cour de cassationi (kassatsioonikohus) kohtujurist omakorda esiteks, et asjaolu, et vähemalt üks seitsmest hävitamise ja rüüstamise süüteo raames KL-i suhtes arvesse võetud tegudest ei ole Prantsuse karistusõiguse kohaselt karistatav, ei võimalda järeldada, et selle rikkumise puhul ei ole kahepoolse karistatavuse tingimus täidetud. Ta leiab, et KL-i oleks saanud Prantsusmaal karistusõiguslikule vastutusele võtta vara rikkumise või varguse süüteokoosseisu alusel viie ülejäänud teo eest, mis hävitamise ja rüüstamise süüteo raames tuvastati, ning vaidlust ei ole selles, et nendest asjaoludest piisab Itaalia õiguse kohaselt selle süüteo toimepanemise tuvastamiseks.

16 Teiseks väidab ta, et eeluurimiskolleegiumi arutluskäik, mis põhineb asjaolul, et hävitamise ja rüüstamise süüteo raames tuvastatud teod on omavahel lahutamatu seotud, tingib selle, et eeluurimiskolleegium hindab, millistel tingimustel tuleb lugeda, et Itaalia õiguse kohaselt on see süütegu toime pandud, mis läheb kaugemale tema ülesannetest kahepoolse karistatavuse kontrolli raames.

- 17 Lõpetuseks leiab ta, et lahendus, mille puhul keeldutakse üleandmisest hävitamise ja rüüstamise eest mõistetud karistuse täideviimiseks, tagab asjaomasele isikule karistamatuse kõikide tegude eest, mille eest talle on karistus määratud, kuigi neist enamiku puhul ei ole vaidlust selle üle, et üleandmine oleks olnud võimalik ja karistus põhjendatud.
- 18 Sellega seoses tugineb ta Cour de cassationi (kassatsioonikohus) kohtupraktikale, mille kohaselt võib Euroopa vahistamismääruse alusel tagaotsitava isiku üleandmisega nõustuda juhul, kui liitkaristus määrati vähemalt ühe süüteo eest, mis vastab kriminaalmenetluse seadustiku (Code de procédure pénale) artiklites 695-12 ja 695-23 ette nähtud tingimustele (mis on esitatud vastavas Euroopa vahistamismääruse peatükis), ning see ei ületa maksimumkaristust, mida võib määrata süütegude eest, mille alusel võib toimuda üleandmine.
- 19 Ta väidab, et seda lahendust tuleb kohaldada ka karistuse määramisel ühe süüteo eest, mis koosneb mitmest konkreetsest teost, millest osade alusel ei saaks üleandmist toimuda.

IV. Cour de cassationi (kassatsioonikohus) hinnang:

- 20 Kassatsioonikaebuses on tõstatatud küsimused, mis käsitlevad kahepoolse karistatavuse tingimust ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist vahistamismäärust täitva riigi poolt.

Kahepoolse karistatavuse tingimus

- 21 Raamotsuse 2002/584/JSK artikli 2 lõige 4 lubab vahistamismäärust täitval liikmesriigil muude süütegude puhul, mida ei ole nimetatud selle artikli lõikes 2 ette nähtud 32 süüteo loetelus, üleandmise suhtes kohaldada tingimust, et teod, mille suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, on vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusaktide alusel süüteod selle koosseisu tunnustest või kirjeldusviisist olenemata.
- 22 Sellega seoses on sama raamotsuse artikli 4, mis käsitleb Euroopa vahistamismääruse täitamata jätmise vabatahtlikke aluseid, lõikes 1 ette nähtud, et vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui täidetud ei ole kahepoolse karistatavuse tingimus.
- 23 Euroopa Kohtu praktikast (11. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, punkt 38) tuleneb, et kahepoolse karistatavuse hindamisel peab täitva riigi pädev asutus kontrollima, kas süüteo aluseks olevad faktilised asjaolud, mis on kajastatud vahistamismääruse teinud riigi pädeva asutuse kohtuotsuses, annaksid juhul, kui need oleksid aset leidnud vahistamismäärust täitva riigi territooriumil, aluse kohaldada kriminaalkaristust selle riigi territooriumil.

- 24 Euroopa Kohus täpsustab, et kuna kahepoolse karistatavuse tingimus on erand kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja karistuse täideviimise põhimõttest, tuleb kohtuotsuse tunnustamisest ja karistuse täideviimisest keeldumise põhjuse – mille alus on raamotsuse 2008/909 artikli 9 lõike 1 punktis d toodud kahepoolse karistatavuse puudumine – kohaldamisala tõlgendada kitsalt, et piirata tunnustamata ja karistuse täide viimata jätmise juhtumeid (11. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, punkt 46)).
- 25 Lõpetuseks märgib Euroopa Kohus, et vahistamismääruse teinud riigi ja seda täitva riigi õiguses sätestatud süüteo koosseisu tunnused, mille alusel tegu kvalifitseeritakse, ja vastavates siseriiklikes õiguskordades toodud kuriteo nimetused ja klassifikatsioon ei pea täielikult kattuma (11. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, punkt 35).
- 26 Käesolevas asjas mõisteti KL-ile kümneaastane vangistus hävitamise ja rüüstamise süüteokoosseisu alusel, kuna ta oli toime pannud seitse tegu, mis kujutasid endast hävitamist või rüüstamist. Cour d'appel d'Angers' (Angers' apellatsioonikohus) eeluurimiskolleegium järeldas, et kaks nendest tegudest ei saanud olla Prantsuse õiguse alusel karistatavad. Ta leidis seevastu, et viis kahju põhjustanud tegu olid Prantsusmaal karistatavad vastavalt koosseisule „grupiviisiline vargus koos vara rikkumisega“.
- 27 Itaalia õiguses hõlmab hävitamise ja rüüstamise süüteokoosseis mitmekordset ja massilist hävitamist ja vara rikkumist, mis ei tekita kahju mitte üksnes asjaomase vara omanikele, vaid kahjustab ka avalikku korda, seades ohtu ühiskonnaelu tavapärase toimimise.
- 28 Prantsuse karistusõiguses ei ole eraldi süüteokoosseisu, mis hõlmaks avaliku korra ohustamist massilise vallas- või kinnisvara hävitamise tõttu. Karistatavad on üksnes hävitamine, vara rikkumine, vargus koos vara rikkumisega, mis võib olla toime pandud grupiviisiliselt, tekitades kahju vara omanikele.
- 29 Seega tekib küsimus, kas selline avaliku korra rikkumine, mis moodustas Corte di appello di Genova (Genova apellatsioonikohus, Itaalia) ja Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus, Itaalia) hinnangul KL-i toime pandud hävitamise ja rüüstamise süüteo põhitunnuse, on kahepoolse karistatavuse tingimuse hindamiseks asjakohane.
- 30 Kuigi täielik kattuvus Itaalia ja Prantsuse õiguses kirjeldatud süüteokoosseisu tunnuste vahel ei ole nõutav, paistab avaliku korra rikkumine siiski olevat hävitamise ja rüüstamise süüteo üks põhitunnus.
- 31 Järelikult ei tundu sellisel juhul kahepoolse karistatavuse põhimõtte kohaldamine niivõrd ilmselge, et ei jäta mingit ruumi põhjendatud kahtlusele.
- 32 Cour de cassation (kassatsioonikohus) esitab sellega seoses Euroopa Kohtule esimesed kaks alljärgnevalt toodud küsimust.

Euroopa vahistamismääruse proportsionaalsuse hindamine, mida teostab seda täitev liikmesriik

- 33 Kui üleandmist ei takista kahepoolse karistatavuse põhimõtte, tekib küsimus, kas see karistus, mille eest üleandmist taotletakse, on proportsionaalne, arvestades ainuüksi asjaolusid, mille puhul kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud.
- 34 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tuleneb vastastikuse tunnustamise põhimõttest, mis on raamotsuse 2002/584 ülesehituse alus, selle raamotsuse artikli 1 lõike 2 kohaselt, et liikmesriigid peavad põhimõtteliselt Euroopa vahistamismääruse täitma (6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsus Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 57).
- 35 Nimelt, esiteks võivad liikmesriigid Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda ainult raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a ette nähtud täitmata jätmise alustel ning teiseks võivad nad seada selle vahistamismääruse täitmise tingimuseks ainult raamotsuse artiklis 5 määratletud tingimused (16. juuli 2015. aasta kohtuotsus Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 36).
- 36 Selle kohta tuleb märkida, et raamotsuses Euroopa vahistamismääruse kohta ei ole sätet, mis võimaldaks vahistamismäärust täitval liikmesriigil keelduda asjaomase isiku üleandmisest põhjusel, et vahistamismääruse teinud riigi määratud karistus tundub ebaproportsionaalne asjaoludega, mille eest üleandmist taotletakse.
- 37 Seega, isegi kui vahistamismäärust täitev liikmesriik leiab, et Euroopa vahistamismääruse proportsionaalsusega seoses esineb tõsiseid probleeme, ei saa ta sel põhjusel keelduda tagaotsitava üleandmisest vahistamismääruse teinud liikmesriigi määratud karistuse täideviimiseks.
- 38 Ehkki põhimõtteliselt tuleb vahistamismääruse teinud riigil kontrollida Euroopa vahistamismääruse proportsionaalsust enne selle tegemist, mis kinnitab vastastikuse tunnustamise põhimõtet, ei võimalda see kontrollimine vältida proportsionaalsuse põhimõtte eiramist juhul, kui – nagu käesolevas asjas – vahistamismäärus tehti sellise karistuse täideviimiseks, mis määrati mitmest teost koosneva ühe süüteo eest, kuid ainult osad nendest tegudest kujutavad endast süütegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse kohaselt.
- 39 Sellisel juhul viiakse vahistamismääruse teinud liikmesriigi määratud karistus täide täies ulatuses, kuigi üleandmine on välistatud teatud tegude eest, mida see karistus hõlmab.
- 40 Seega ei saa välistada, et kuigi vahistamismäärus võis olla selle tegemise ajal proportsionaalne, ei ole see enam proportsionaalne selle täitmise ajal.
- 41 Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse artikli 1 lõikest 3 koostoimes selle põhjendusega 12 tuleneb aga, et Euroopa vahistamismäärusega seoses tuleb austada hartas kirja pandud põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid.

- 42 Selles osas on harta artikli 49 lõikes 3 ette nähtud põhimõte, et karistuste raskus ei tohi olla kuriteo suhtes ebaproportsionaalne.
- 43 Cour de cassation (kassatsioonikohus) esitab selle kohta kolmanda eelotsuse küsimuse.

V. Kiirendatud menetluse taotlus

- 44 Arvestades taotletud tõlgendust, millel võivad olla üldised tagajärjed nii ametiasutustele, kes peavad Euroopa vahistamismääruse raames koostööd tegema kui ka tagaotsitava õiguste suhtes, kes on ebakindlas olukorras; vahistamismäärust täitva õigusasutuse kohustust teha võimalikult heades tingimustes otsus talle esitatud üleandmise taotluse kohta, andes talle nõnda võimaluse täita kiiresti raamotsusest 2002/584/JSK ja KL-i suhtes käesolevas menetluses võetud vabadust piiravast meetmest (kohtu määratud järelevalve) tulenevaid kohustusi, tuleb taotleda Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23a ning selle kohtu kodukorra artiklis 105 ja sellele järgnevates artiklites ette nähtud kiirendatud menetluse rakendamist.

VI. Esitatud küsimused

- 45 Cour de cassation (kassatsioonikohus) esitab järgmised küsimused.
1. Kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kahepoolse karistatavuse tingimus on täidetud niisuguses olukorras nagu käesolevas asjas, milles üleandmist taotletakse tegude eest, mis vastavad vahistamismääruse teinud liikmesriigis hävitamise ja rüüstamise süüteo koosseisule ning mis seisnevad purustamises ja rüüstamises, mis kahjustasid avalikku korda, kui vahistamismäärust täitvas liikmesriigis on olemas süüteo koosseis „vargus koos vara rikkumisega, purustamine, kahju tekitamine“, milles ei ole nõutav avaliku korra rikkumise koosseisutunnus?
  2. Kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt, siis kas raamotsuse 2002/584 artikli 2 lõiget 4 ja artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitva riigi kohus võib keelduda karistuse täideviimiseks tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui ta tuvastab, et vahistamismääruse teinud riigi õigusasutused on mõistnud selle karistuse asjaomasele isikule ühe süüteo toimepanemise eest, mille kirjeldus hõlmas erinevaid tegusid, ning ainult üks osa nendest tegudest kujutab endast süütegu vahistamismäärust täitva riigi seisukohast? Kas tuleb teha vahet sellel, kas vahistamismäärust täitva riigi õigusasutused leidsid, et need erinevad teod on üksteisest lahutatavad või mitte?
  3. Kas põhiõiguste harta artikli 49 lõige 3 nõuab, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus peab keelduma Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui, esiteks, see tehti ühe süüteo eest määratud liitkaristuse täideviimiseks, ning, teiseks, väljaandmisega saab nõustuda üksnes ühe osa tegude eest, kuna teatud

teod, mille eest see karistus määrati, ei kujuta endast süütegu vahistamismäärust täitva liikmesriigi õiguse alusel?

TÖÖDOKUMENT